

Simon Espersen i RÆSON:

# Kyoto: planøkonomien slår til igen

EU, der ikke har kunnet levere varen, når det gælder beskæftigelse eller økonomisk vækst, vil nu søge at påvirke det globale klima. Ifølge ét EU-dokument vil man således forsøge helt at sætte en stopper for klimaforandringer\* – hvad enten disse nu er menneskeskabte eller ej. Ifølge forfatteren til artiklen må Kyoto-protokollen ses som en trussel mod den velstand, der kendetegner den vestlige verden. Mens opdagelsen og udnyttelsen af olie og atomkraft overordnet har været drevet af en målsætning om at reducere ubehaget ved at arbejde, og da også har forbedret menneskers livsvilkår mærkbart; så må bestræbelserne, der handler om at reducere energiudledning, siges at trække i den stik modsatte retning. Det gælder også Kyoto.

Af Simon Espersen, Copenhagen Institute

\* Kilde: EU's paper: "Winning the battle against global climate change"  
[http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005\\_0035en01.pdf](http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0035en01.pdf).



KYOTO-PROTOKOLLEN er et eksempel på det håndværk, politikere behersker allerbedst: at sætte grænser for økonomisk vækst, gennem forbud, regulering og beskatning. Med Kyoto kan målsætningen i form af lavere vækst og energiudledning således i teorien opfyldes, så længe den politiske vilje er til stede: Det kræver bare at nogle betaler prisen; og at man ikke ryster på hånden selv når prisen bliver endda meget høj.<sup>1</sup> Et spørgsmål, der sjældent er

<sup>1</sup> I både den danske og den internationale debat har en markant skikkelse været Bjørn Lomborg. Hans vigtige bidrag var, at han tillod sig at benytte sig af cost-benefit-tilgangen i forhold til miljøpolitikken; dvs. at gøre opmærksom på, at ressourcerne kun kan bruges én gang, og at man derfor må vælge og prioritere. Min pointe er yderligere, at man ved at afvikle den personlige frihed med henblik på at forfølge bestemte politiske mål (herunder regulering af den globale gennemsnitstemperatur) ikke længere ved hvornår *benefits* opvejer *costs* – jf. eksemplet med Sovjet/Cuba/planøkonomier vs. samfund, hvor frihedsrettighederne respekteres. Jeg kritiserer dermed også miljøbevægelsen mere direkte for ikke at tage udgangspunkt i mennesket (men i naturen og i en ide om

blevet rejst i forbindelse med Kyoto, er hvilke grupper, der ideologisk står bag projektet, samt hvad deres syn er på mennesket og dets forhold til naturen. Et andet spørgsmål er hvilken rolle medierne har spillet for det europæiske syn på Kyoto-aftalen – og for konstruktionen af det billede, der fremstiller USA som værende isoleret, når det gælder spørgsmål om

naturens ukrænkelighed), for at være modstandere af industrialisering og markedsøkonomi, samt - herunder - for at ville afvikle den personlige frihed til fordel for den tvivlsomme utopi om en godartet (og i det hele taget opnåelig) "naturtilstand". Lomborg stillede derudover spørgsmål ved, om det gik godt eller dårligt for *naturen* - jf. *skeptical environmentalist*. Jeg søger i den forbindelse at gøre opmærksom på, at forudsætningen for, at vi bekymrer os om naturen (og at flere har fået disse sværmeriske ideer om naturen som noget vi ikke må påvirke), netop skyldes velstanden skabt i forbindelsen med industrialisering og en velfungerende markedsøkonomi. Den velstand er ikke desto mindre skabt *netop* fordi vi ikke "respekterer" naturen – men derimod påvirker, forandrer og omformer den, sådan at den bedst muligt opfylder vore egne behov. - Jf. eget indlæg i Kristeligt Dagblad:  
<http://www.markedscentret.dk/default.asp?aid=74>.

eksempelvis klimaforandringer og global opvarmning.

USA er *ikke* isoleret i klimapolitikken. Det er tværtimod EU's administrative og politiske elite, der er isoleret.

#### Bush's modstand styrkede Kyoto-tilhængernes sag

Først en nyhed, der er gammel i resten af verden, men ny i Europa: USA er *ikke* isoleret i klimapolitikken. Seneste bevis for dette er den – i forhold til Kyoto – mere vækstorienterede og uforpligtende klima-aftale mellem USA, Australien, Kina, Japan, Indien og Sydkorea. Det er tværtimod EU's administrative og politiske elite, der er isoleret: Der er efterhånden udbredt skepsis overfor Euroen, overfor Forfatningstraktaten, overfor landbrugsstøtten og overfor EU-bureaukratiet set under ét. Og EU-apparatet har tydeligvis store vanskeligheder ved at sikre betingelserne for såvel beskæftigelse som økonomisk vækst. Så hvad er det der får eurokraterne til at tro, at de kan skabe bedre vejr og forandre klimaet, hvad enten det er tilfældet at den *nuværende* globale opvarmning (men altså ikke tidligere tiders) i vid udstrækning skyldes menneskers påvirkning eller ej?

Den eneste politiker, der i Europa for alvor har turdet nævne, at Kyoto-aftalen også har økonomiske konsekvenser, er George W. Bush. På grund af sin politiske status i denne del af verden gjorde han vel nærmest gjorde han vel nærmest Kyoto-tilhængere en tjeneste ved, også i forbindelse med sit Danmarksbesøg, at kritisere aftalen og begrunde hvorfor, USA ikke ønskede at deltage.

Men faktisk gjorde George Bush ikke bare opmærksom på et konkret problem, der angår Kyoto-aftalen. Han satte fingeren på noget langt mere principielt: nemlig det forhold at indgreb i økonomien *altid* har omkostninger; og at nogle derfor også må betale prisen forbundet hermed.

Politikere, der bevidst undlader at gøre opmærksomme på de endog særdeles høje omkostninger, der må forventes ved Kyoto-protokollens gennemførelse, må derfor samtidig karakteriseres som mere eller mindre uhæderlige.

Antag som udgangspunkt, at du har forskellige muligheder, når det gælder køb af energi. Noget af

den energi, du kan købe, er billig. Andre former for energi er dyr. Typisk vælger du den energi, der giver dig mest for prisen. Engang var det tørv eller kulkraft. I dag vil det for almindelige mennesker i Danmark som regel være olie – eller atomkraft fra Sverige. Nu hæver det administrative apparat så prisen for olie, hvad enten de gør det via en kvoteordning som i tilfældet med Kyoto eller såkaldt ”grønne afgifter”. Samtidig påstår den administrative og politiske elite, at denne type af indgreb skam ikke har nogen betydelige økonomiske omkostninger. Tværtimod, lyder budskabet: hvad der er godt for vindmøllebranchen, det er også godt for dig.

I tilfælde af sådan en form for politisk adfærd burde det falde de fleste naturligt at råbe om hjælp! Ikke på en læge, men derimod på en økonom. Svend Auken med flere har tvunget befolkningen til at købe den dyre energi, og påstår i samme åndedrag, at deres indgreb enten i form af kvoter, afgifter eller deciderede forbud er udgifts- og omkostningsneutrale. Den situation kan kun beskrives som grotesk.

Men sandt er det, at det gavner vindmøllebranchen, når den får statstilskud, billige lån – eller når prisen på olie stiger (på helt samme måde, som det gavner den del af filmbranchen, der får statsstøtte<sup>2</sup>). Vi skal bare huske på, at prisstigninger eller en øget markedsandel, der er skabt via statslige reguleringer eller forbud, ikke er det samme som øget velstand for befolkningen, men tværtimod udtryk for det modsatte: Sådanne kunstigt skabte prisstigninger og/eller statsligt skabte monopoler repræsenterer færre valgmuligheder for forbrugerne og højere priser, hvilket er ensbetydende med færre penge at bruge på andre ting.<sup>3</sup>

<sup>2</sup> Når tilhængere af kulturstøtte på samme måde hævder, at kulturprodukterne ikke ville være blevet frembragt uden støtte kan de meget vel have ret, hvad angår den kultur, der har fået støtte. Pointen er bare, at noget andet ville være produceret og købt i stedet. Tilhængere glemmer samtidig ofte at gøre opmærksom på, at kultur ikke bare er kultur, og herunder, at statslig indkøbt kultur ikke nødvendigvis er ensbetydende med god kultur. De glemmer også, at den kultur, der produceres over skattebilletten reelt betyder at færre mennesker, nemlig de få, der uddeler midlerne, nu har fået lov til at bestemme over flere menneskers penge. Tilbage står så påstanden om, at den statsligt påvirkede kultur eller statsligt påvirkede mængde af vindmøller repræsenterer et samfundsmæssigt gode...

<sup>3</sup> En god introduktion til grundlæggende økonomiske sammenhænge er Henry Hazlitt's bog ”Economics in One Lesson”, der kan hentes gratis via Internettet <http://www.economicsononelesson.com/>

Påstandene om udgiftsneutralitet, hvad angår energipolitikken, stemmer samtidig også dårligt overens med EU's megen tale om *byrdefordeling*, eller det forhold, at de såkaldte udviklingslande friholdes fra at deltage i Kyoto-aftalen.<sup>4</sup>

#### Statslig succes for enhver pris = fiasko for folket

Hvis alternativ energi var så billig, som det ved højtidelige lejligheder påstås, ville befolkningen, (dvs. som udgangspunkt de fæle entreprenører) naturligvis også investere i den energi, og købe den. Men den alternative energi er endnu ikke et *reelt* alternativ. Nogle af energiformerne bliver måske fremtidens energi. Andre bliver aldrig *økonomisk* bæredygtige. Statsligt ansatte embedsmænd kan således ligeså lidt (faktisk endnu mindre) end nutidens entreprenører vide, hvad der bliver en succes, og hvad der med tiden går hen og bliver en fiasko. Olie eller for den sags skyld atomkraft vil naturligvis også engang blive erstattet, så snart der opfindes noget, der reelt er bedre og billigere. Bureaukrater kan bare ikke vide hvad disse succesfulde energiformer er – eller bliver. Det kan de ikke, fordi end ikke aktørerne på markedet kan vide det. I modsætning til de økonomiske lærebøger og teorien, hersker der således ikke i virkelighedens verden "fuld information", hverken når det gælder nutiden eller fremtiden.

Opfindelsen af nye rentable energi-former er således historisk set sket gennem "trial and error". Forskelle på statslige ordninger og markedets er, at man på markedet selv er ansvarlig for satsningerne. Når det gælder staten, er ansvaret for fiasko ikke til at placere; og succesen kan derfor ikke måles, når midlerne til at forfølge potentielle succeser inddrives via skatterne: Ligesom Danmark kan prale af en enestående vindmøllepark kunne det hedengangne Sovjetimperium prale af en række succeser på så forskellige områder som militær oprustning, rumfart, idrætsprogrammer, national-patriotisme eller betonbyggeri. På sin vis kunne man måske tale om en succes for magthaverne, men de færreste vil – jævnfør den fattigdom, der viste sig bag potemkin-

<sup>4</sup> I denne forbindelse skal tilføjes, den sjældent fremhævede pointe *at alle lande er udviklingslande*. Der er ingen lande, der er "færdigudviklede". Faktisk er det mere rimeligt at sige, at de industrialiserede lande i højere grad er præget af at være udviklingslande, samt at en række af de lande man i dag kalder for "udviklingslande" reelt ikke oplever nogen form for udvikling, men at der for flere afrikanske stater vedkommende i højere grad er tale om "afviklingslande".

facaden – hævde, der var tale om andet end fiasko og en omkostning for befolkningen set under ét.

Havde man i Sovjetunionen prioriteret anderledes kunne man med lethed have forbudt eller beskattet sig til en række andre "succeser" – herunder indenfor miljø – ved eksempelvis at lukke fabrikker. Havde man haft tilstrækkeligt med ressourcer at beskutte sig til, kunne man – jævnfør det sovjetiske rumfartsprogram – sikkert også have bygget kolossale vindmøller, og flere end i Danmark. Den eneste afgørende forudsætning var som bekendt, at der var nogen, der måtte betale prisen i form af højere leveomkostninger. Spørgsmålet og problemstillingen handler således ikke om, hvad man kan gøre, men *hvordan* man gør det, det vil sige for det første om det, man gør, er moralsk forsvarligt, samt hvor høj en pris, der skal betales – og af hvem.

Når det gælder planøkonomier – og det er i den retning Kyoto-aftalen trækker, jævnfør det forhold at man taler om *nationale tildelingsplaner samt kvoteforvaltninger*<sup>5</sup> – er det således magthaverne, der bestemmer, hvad der er en succes, og hvad der ikke er det. Og det er i øvrigt typisk de lavest stillede

<sup>5</sup> Planøkonomi/det indre EU-marked for kvoteordninger: "Parterne i rammekonventionen forpligter sig til samlet at nedbringe deres emissioner af drivhusgasser med mindst 5 % i forhold til 1990-niveauet i perioden 2008-2012." <http://www.eu.int/scadplus/leg/da/lvb/128060.htm>  
*Drivhusgasudledelsestilladelseordning:* "EU indfører en ordning for handel med tilladelser til at udlede drivhusgasser for at reducere udledningerne i EU på en økonomisk effektiv måde. Med dette system tilstræber medlemsstaterne og Fællesskabet at leve op til Kyoto-protokollens forpligtelser til at nedsætte udledningerne af drivhusgasser. Kvotehandelsordningen finder anvendelse for anlæg med aktiviteter inden for følgende sektorer: energi, produktion og forarbejdning af ferrometaller, mineralindustri samt papir- og papindustrien."

*National tildelingsplan ... og kvoteforvaltning:* "Medlemsstaterne skal udarbejde en national tildelingsplan efter kriterierne i direktivets bilag III. Planen skal angive, hvilke kvoter staten agter at uddele i planperioden, og hvordan de tænkes tildelt hvert anlæg. Planerne for direktivets første treårsperiode (1.1.2005-1.1.2008) skal offentliggøres senest den 31. marts 2004, og for de følgende femårsperioder senest 18 måneder før periodens begyndelse. Under planudarbejdelsen skal medlemsstaterne tage skyldigt hensyn til bemærkninger fra offentligheden. Hvis en plan er uforenelig med kriterierne i direktivets artikel 10 eller bilag III, kan Kommissionen afvise planen senest tre måneder efter, at den er blevet forelagt."

<http://www.eu.int/scadplus/leg/da/lvb/128012.htm>

(Se også "Tilstandsrapport" anno 2004:

<http://www.eu.int/scadplus/leg/da/lvb/128044.htm>)

grupper i befolkningen, der rammes hårdest af højere energipriser.

### Værre end Sovjet?

Nu skal europæerne så atter til at ofre sig – ikke for hinanden, for konstruktionen af betonslum eller for afrikanere, men for den i øvrigt vanskeligt målbare gennemsnitlige globale temperatur. Andrei Illiaronov, en af Putins højtstående økonomiske rådgivere, har – belært af sin opvækst under Sovjet-kommunismen – givet en hård karakteristik af Kyoto-aftalen. Med henvisning til det agentur, der gang på gang skabte katastrofale resultater i dets forsøg på at styre den gamle sovjet-økonomi sagde Illiaronov: *”Som udgangspunkt havde vi tænkt os at kalde aftalen for en slags international Gosplan. Men så indså vi at Gosplan sammenlignet med Kyoto var langt mere humant, og at vi derfor burde kalde Kyoto-protokollen for en form for international Gulag. (...) Men i Gulag fik man dog i det mindste den samme daglige ration mad, og rationen blev derfor ikke mindre dag efter dag. (...) Til sidst endte vi derfor med at kalde Kyoto-protokollen en international form for Auschwitz...”*

Meget tyder på at filosofien bag energipolitikken, som den føres af EU, går ud på, at vejen til velstand går gennem stadigt dyrere varer – og at man først skal begrænse sig lidt, og derefter lidt mere. At gøre varerne – i dette tilfælde elektriciteten – dyrere, kan naturligvis ikke overlades til markedet. Det er en politisk opgave: Handler det om overvægtighed skal der derfor indføres afgifter på en række fødevarer. Man øger prisen på benzin for at styrke den kollektive trafik. Og man straffer boligejerne, for at fremme konstruktionen af lejeboliger. I sidste instans bliver konsekvensen netop dét kollektive samfund, der kendetegnede Sovjetunionen, og som Andrei Illiaronov således ser for sig ved Ruslands accept af Kyoto.

Det man kan forvente sig af princippet bag forbud, beskatning og regulering er først og fremmest usunde og ufrie mennesker, der bor i betonslum og for hvem det at have bil er en uopnåelig luksus. Men de politiske ledere i lande, hvor denne type principper dominerer (hvad der endnu ikke er tilfældet i Vesten) vil, som det er tilfældet med Cubas Fidel Castro, naturligvis hævde at deres system er alle andre overlegent, og at det pågældende mønstersamfund er mere lykkeligt end nogen anden plet på jorden.

Klimaet har – trods EU- og miljøretorikken – aldrig spillet nogen betydelig rolle, hverken for den menneskelige udvikling eller civilisationens fremskridt

---

### Vi har glemt historien – såvel klimaets som menneskets

Kritikken af Kyoto-aftalen handler således ikke bare om penge, omkostninger og vækst. Aftalen, der også på EU's egne hjemmesider bærer præg af miljøbevægelsens fingeraftryk, handler ligeså meget om synet på mennesket, på naturen samt på det fænomen, den vestlige verden kender som ”industrialisering”. At debatten om Kyoto-aftalen samtidig handler om (eller burde handle om) klimahistorie, markedsøkonomi, fakta, videnskab samt medier og moral gør ikke emnet mindre interessant.

Klimaet har – trods EU- og miljøretorikken – aldrig spillet nogen betydelig rolle, hverken for den menneskelige udvikling eller civilisationens fremskridt. Mennesket har fra sin afrikanske vugge spredt sig ud over det meste af kloden – på trods af meget forskellige klimatiske betingelser. Og i takt med industrialisering og velstandsskabelse har klimaet spillet en stadigt *mindre* rolle for skabelsen af menneskelig velstand: Fra opdagelsen af ilden og frem til i dag har enhver ny opfindelse fjernet os lidt mere fra det, man kan kalde naturens præmisser, og på denne måde ført frem til den situation, der nu gør sig gældende: hvor man kan bosætte sig i de mest ufremkommelige egne med alverdens moderne fornødenheder. At forsøge at gøre frygten for stigende vandstand til et globalt anliggende virker således mere end nogen sinde før som upassende; ja, det vil ikke være at gå for vidt og kalde det for en ringeagt for den efterhånden veldokumenterede menneskelige evne til at tilpasse sig et omskifteligt, foranderligt og meget forskelligartet klima.

Et muntert eksempel på, hvor alternative boformer det kapitalistiske samfund kan tilbyde findes i det anarko-kapitalistiske projekt ”Seastead”. På seasteadernes hjemmeside kan man læse om, hvor billigt (samt hvor økologisk bæredygtigt) ideen om at kolonisere havene efterhånden kan gøres.<sup>6</sup>

---

<sup>6</sup> <http://seastead.org> - afledt af ordet ”homestead”: [http://seastead.org/commented/faqs/environmental\\_statement.html](http://seastead.org/commented/faqs/environmental_statement.html).

Forudsætningen for, at denne type af projekter kan føres ud i livet i større målestok er, jævnfør også udviklingen af mere miljø-venlig teknologi, imidlertid, at der eksisterer en velfungerende markedsøkonomi. Planøkonomier kan i bedste fald gennemføre en række få imponerende prestige-projekter – som det sovjetiske rumfartsprojekt – men prisen for deres projekter vil som anskueliggjort ovenfor være kolossalt høj for almindelige borgere. Og på grund af ufriheden i sådanne lande kan man ikke vide om prestige-projekterne overhovedet har befolkningens interesse – og dermed: om de overhovedet har nogen værdi.

På denne baggrund er bekymring over de seneste hundrede års gennemsnitlige temperaturstigning på 0,6-0,8 grader mest af alt at betegne som absurd. Om få årtier vil man muligvis kunne diskutere permanente bemandede af månen, mens miljøbevægelsen på naturens – eller menneskehedens? – vegne bekymrer sig om en svagt stigende vandstand; et fænomen, der har været kendt længe, men som altså ikke før miljø-bevægelsen tog spørgsmålet op har givet anledning til nogen større bekymring.

#### Klimaets ikke-cykliske karakter og uforudsigeligt foranderlige natur

Tilbage til klimahistorien: Tilhører man den naturvidenskabelige skole må man acceptere de kendsgerninger, der peger på, at verden, begrænset til vor klode, blev til af stjernestøv for omkring 4,5 mia. år siden. Kort fortalt har den mellemliggende periode været kendetegnet ved en form for stabilisering. For omkring 580-520 millioner år siden opstod imidlertid noget nær en revolution, hvad angår opblomstringen af liv på jorden. Med ujævne mellemrum har der – for nu at gøre en lang historie kort – fundet store økologiske katastrofer sted som følge af planetens egen dynamik, helt uden menneskelig indblanding. Klimaet har derfor *aldrig* været decideret stabilt, det har *altid* forandret sig, og nogle af forandringerne har været særdeles ”drastiske”. Og det har alt sammen været ”uopretteligt” – for nu at bruge et par af miljøbevægelsens forslidte udtryk.

For omkring 120.000 år siden, da Homo Erectus, Homo Neanderthalensis og Homo Sapiens eksisterede side om side, var der således betydeligt varmere end i dag. Men CO<sup>2</sup>-indholdet i luften var meget lavere – helt i modstrid med teorien. For omkring 14.700 år siden begyndte den nordlige is-kappe at smelte. Fra et økologisk synspunkt har det været katastrofalt for mange dyre- og plantearter. Det

har imidlertid været særdeles gavnligt om end altså ikke afgørende for menneskeheden. I den mellemliggende periode har der – som det altid har været tilfældet – været perioder kendetegnet ved enten stigende varme eller stigende kulde.<sup>7</sup>

#### Ideen om at bekæmpe klimaforandringer, og søge at påvirke den globale gennemsnitstemperatur kan kun beskrives som en kamp mod vindmøller.

---

Ideen om at bekæmpe klimaforandringer, og søge at påvirke den globale gennemsnitstemperatur kan derfor kun beskrives som en kamp mod vindmøller, eftersom der ikke er en målestok for, hvad der kan siges at være naturligt – som det ses af tidligere tiders perioder med ekstrem varme, økologiske katastrofer, og drastiske temperaturforandringer. Der mangler med andre ord en standard, et mål og en mening.

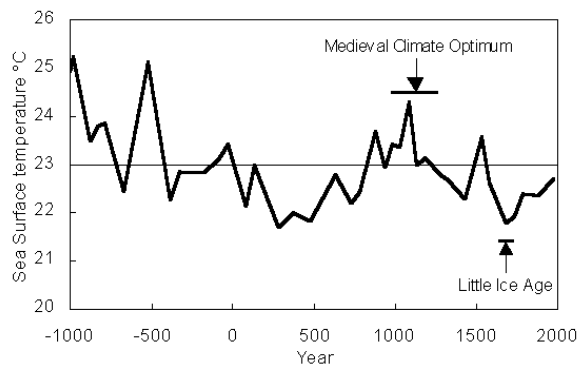
Det skal her tilføjes, at det set ud fra jordens historie seneste historie (den sidste halve milliard år) som hovedregel ikke har været normalt med så megen ismasse, som det man har kunnet iagttage i vor tid (de seneste 120.000 år).<sup>8</sup> Menneskeheden befinder således i det lidt længere perspektiv i en undtagelsesvis kuldeperiode; det vil sige en periode vi derfor på ingen måde kan forudsætte vil vare ved.<sup>9</sup>

Udgangspunktet for den nuværende klimapolitik er imidlertid ikke klimahistorien, og det forhold at klimaforandringer altid har fundet sted, men derimod klimamodeller, der forsøger at gøre det uforudsigelige klima til noget, der alligevel kan forudsiges. Skal man forsøge at finde en ”mening” med galskaben kan det således ikke være, at klimaet ikke må forandre sig, men at miljøbevægelsen med flere er imod, at mennesket skal påvirke disse naturlige forandringer. Det er naturligvis en forfærdelig tanke – hvis man vel at mærke holder med mennesket.

<sup>7</sup> <http://www.ipa.org.au/files/Review55-1%20The%20past%20is%20the%20key%20to%20the%20present.pdf>

<sup>8</sup> <http://www.scotese.com/paleocli.htm>

<sup>9</sup> <http://www.oism.org/pproject/s33p36.htm>



Gennemsnitlige temperatur-forandringer – målt ved jordens havoverflade de seneste 3000 år.<sup>10</sup> Kilde: <http://www.oism.org/pproject/s33p36.htm>

Som det fremgår af figur 1, har der selv indenfor de seneste 3000 år samtidig fundet forholdsvis store rykvisse og uregelmæssige temperaturforandringer sted. Eksempelvis steg temperaturen med ca. 2,5 grader C. i perioden år 700 - 500 A.D. Med udgangspunkt i ovenstående figur kan der således ikke identificeres nogen form for regelmæssighed, endstige konstateres, at vi i vor tid skulle befinde os i nogen form for "undtagelsestilstand", hvad angår den globale gennemsnitstemperatur.

Samtidig svarer den gennemsnitlige globale temperatur i dag omtrent til gennemsnitstemperaturen på Jesu tid. Det kan også bemærkes, at vi siden industrialiseringens begyndelse (ved slutningen af den lille istid), efterhånden har forladt en periode, der var exceptionelt kold. Den kuldeperiode vi forlod, kan - for denne 3000 års periode - kun sammenlignes med perioden fra år 4-500 B.C. - jvf. de kuldemæssige lavpunkter. Selv indenfor de seneste 3000 år er kuldeperioder med andre ord undtagelsen

<sup>10</sup> Kilde til Figur 1: **Kegwin, L. D. (1996) Science 274, 1504-1508**, jf. note ved *Petition Project* <http://www.oism.org/pproject/s33p36.htm>. Forfatterens beskrivelse lyder: "Overflade temperaturer i Sargassohavet med en tidsopløsning på omkring 50 år med sidste måling i 1975 bestemt ud fra isotop-andelen af efterladte havorganismer som disse har aflejret sig på bunden af havet. Den horisontale akse angiver den gennemsnitlige temperatur for denne 3000-årige periode. Den lille istid og det middelalderlige klima optimum var naturligt forekommende og udvidede intervaller fra klimaafvigelse fra gennemsnittet."

<sup>10</sup> (En tilsvarende graf for de sidste 2000 år findes i øvrigt i Ian Plimers *The past is the key to the present*: [www.ipa.org.au/files/Review55-1%20The%20past%20is%20the%20key%20to%20the%20present.pdf](http://www.ipa.org.au/files/Review55-1%20The%20past%20is%20the%20key%20to%20the%20present.pdf) )

og varmere perioder, også end den nuværende periode, således reglen.<sup>11</sup>

Med baggrund i figur 1, kan man også stille spørgsmålet om de politiske beslutningstagere overordnet har gjort sig bekendt med planetens og klimaets historie (som mindstemål de seneste par tusinde år). Hvis ikke har vi, også når det gælder Kyoto-aftalen, at gøre med det klassiske fænomen "myndigheds-overload". Dvs. at myndighederne bliver bedt om at tage stilling til emner, de ikke har forstand på, men som de, som følge af deres administrative og politiske beføjelser, ikke desto mindre forventes gøre noget ved. Med det udgangspunkt vil de herefter typisk handle ud fra de forslag, for hvem sagen har den største betydning - hvilket i dette tilfælde vil sige pressionsgrupperne fra miljø-bevægelsen.

Miljøbevægelsen må anskueliggjort imidlertid i vid udstrækning siges at have deres helt egen politiske dagsorden, eksempelvis når det gælder modstanden mod økonomisk vækst og industrialisering.

På denne baggrund - og med den velstandsskabelse, der er set siden industrialiseringens begyndelse - er det tankevækkende at grupper såsom Friends of the Earth og Greenpeace kan overtale politikere og embedsmænd til et så bekosteligt projekt, som det, der handler om at regulere på den gennemsnitlige globale temperatur. Ikke desto mindre kan man finde en række ideer i EU's hensigtserklæringer, der mere end noget andet giver et fingerpeg om, at EU har valgt at tage parti for den uberørte og upåvirkede natur - vel at mærke på menneskets bekostning:

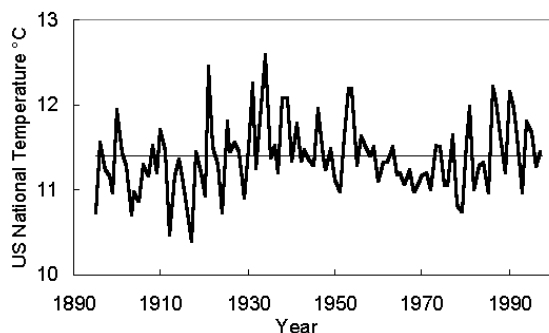
I EU-dokumentet "Winning the Battle against Global climate change"<sup>12</sup> fremgår det således, at EUs ambition er følgende: "Climate change needs to be slowed down and eventually halted". Her kan man læse, at EU har sat en grænse for hvor meget gennemsnitstemperaturen må stige, samt at EU-myndighederne anser sig for at være i stand til at opmuntre til de "nødvendige" teknologiske landvindinger. Derudover er det tankevækkende, at der i dokumentet tales om "irreversible climate change", som om der nogen sinde har været en klimapåvirkning eller klima-forandring, der kunne gøres ugjort - samt at begreberne "targets" og

<sup>11</sup> (En tilsvarende graf for de sidste 2000 år findes i øvrigt i *The past is the key to the present* [www.ipa.org.au/files/Review55-1%20The%20past%20is%20the%20key%20to%20the%20present.pdf](http://www.ipa.org.au/files/Review55-1%20The%20past%20is%20the%20key%20to%20the%20present.pdf) )

<sup>12</sup> "Winning the Battle against Global climate change", Bruxelles 9.2.2005 COM (2005) 35 final.

”timetables” nu anvendes ikke for arbejdspladser, vækst eller ”folkesundhed”, men for udledning af drivhusgasser, der som bekendt også inkluderer vanddamp og naturligt udledte gasser. Endelig postuleres en sammenhæng mellem gennemsnitstemperaturen og fattigdomsrelaterede problemstillinger såsom malaria og sult. Man opererer således også med en ”alt andet lige”-betragtning, der ser bort fra emner, man imidlertid ikke kan eller må se bort fra – såsom viden, teknologi og industri.

Det er på denne faktuelle baggrund derfor vanskeligt ikke at føle frustration over, at Europas politiske magtcentrum nu i det store hele har mistet jordforbindelsen. På den anden side er det imidlertid betryggende, at det altså ikke er USA, der er isoleret, men derimod den Europæiske Union. Som det fremgår i nedenstående tabel har det amerikanske kontinent i øvrigt heller ikke oplevet den gennemsnitsvarmestigning der kan måles globalt, hvilket således sætter klimahysteriet yderligere i relief.



Kilde: <http://www.oism.org/pproject/s33p36.htm>

### Flere grænser for vækst

Klimaet har altid forandret sig. Og mennesket har i sin korte historie altid påvirket klimaet. Og eftersom det første er en ligeså sikker kendsgerning som det sidste vil vi med sikkerhed aldrig vide hvordan eller hvor meget. Bliver vi flere på kloden vil vi alt andet lige sandsynligvis påvirke klimaet mere end vi gør det i dag. Tager man udgangspunkt i naturen som værende ukrænkelig er dette muligvis et problem. Tager man derimod stilling til fordel for mennesket er den forøgelse af befolkningensmængden, der kan tilskrives industrialiseringen snarere at betragte som udtryk for en succes. Bliver vi ikke bare flere, men også økonomisk rigere og dermed også bedre teknologisk udrustede, vil vi sandsynligvis få råd til

flere naturreservater, flere nationalparker og bedre og mere langtidsholdbar miljøturisme. Bliver vi meget rigere, vil vi måske også få råd og evne til med tiden at bosætte os på andre planeter. (Det sidste vil naturligvis også føre til det miljøbevægelsen kalder ”uoprettelige” herunder klimatiske forandringer de pågældende steder).

Tager man udgangspunkt i det enkelte menneske og ideen om at mennesket er et mål i sig selv, følger naturligvis også kampen for at sikre individets økonomiske og politiske frihed. Og heldigvis er det gode og moralsk forsvarlige samtidig også det nyttige og det praktiske: Økonomisk vækst og industrialisering er således godt for mennesket. Industrialisering er – og har – været en velsignelse for menneskeheden. I den moderne og industrialiserede del af verden har man nu mulighed for at leve sundere, længere og mere fuldt, og med flere valgmuligheder end nogen sinde før. Det moderne samfund repræsenterer altså udelukkende et problem for de middelalderlige religioner, hvis overhoveder søger tilstande og/eller tradition, der betyder de kan kontrollere deres undergivne – og for den del af miljø-bevægelsen, der ser naturen som værende ukrænkelig, og som ynder at tale om ”overbefolkning” selv i svagt befolkede områder som Afrika.

En betydelig del af miljø-bevægelsen sætter tydeligvis ikke mennesket i centrum for deres overvejelser og bekymringer.

Det, miljøbevægelsen med deres konkrete politikker kan tilbyde verden, er derfor en afvikling af civilisation og velstand, og samtidig en bevægelse tilbage til en præ-industriell tid, med færre mennesker, færre maskiner, mere sult og mere fattigdom. En betydelig del af miljø-bevægelsen sætter tydeligvis ikke mennesket i centrum for deres overvejelser og bekymringer. Fokus er snarere på ideen om den uberørte natur samt et udgangspunkt i misforståede buddhistisk inspirerede ideer om ”balance” og ”harmoni”. Det har ledt til konstruktionen af det begrænsningens princip, der også kaldes for ”bæredygtighed”.

Fakta, videnskab, og eventuelle skræmme-scenarier er naturligvis interessante – også i en underholdningsmæssig kontekst. Men hvis man ikke

kender sine politiske aktørers mission, det vil sige deres præferencer, risikerer man at afskaffe og afvikle den velstand, man i virkeligheden selv ønsker at sikre, hvad enten dette sker ved at overlade disse aktører magten på lokalt, nationalt, regionalt eller – som i tilfældet med Kyoto – på det globale plan.

Denne pointe fører naturligt til kritikken af mediernes nærmest kærlige – eller i det mindste ukritiske – behandling af miljø-bevægelsen. Problemstillingen her handler om, at man glemmer det man har lært, og udelukkende fokuserer på det, man får at vide har status som værende ”truet”.

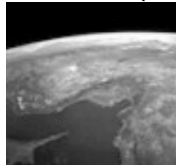
Eksempelvis har en række medier ukritisk viderebragt en række historier om sneen på Himalaya, der smelter – eller de ildevarslede nyheder om at ”visse koralrev” er i fare for at forsvinde. Hermed får læserne indtryk af, at disse forandringer er udtryk for noget nyt; og af, at forandring skulle være undtagelsen og ikke reglen. I bedste fald gives indtryk af, at forandringer kun *bør* være cykliske, det vil sige en tilbagevenden til en tidligere tilstand, og at en forandring til en helt ny tilstand i sig selv skulle være noget farligt – selv om det sidste er konsekvensen af klimaets natur.

Bevægelsen frem mod opdagelsen og udnyttelsen af olie og atomkraft har overordnet været drevet af en målsætning om at reducere ubehaget ved at arbejde, og har da også mærkbart forbedret menneskers livsvilkår. Med bestræbelserne, der handler om at reducere energiuledning og sætte grænser for væksten trækker såvel Kyoto-aftalen som miljøbevægelsen i den stik modsatte retning.

Ironisk nok er det lige præcis denne funktion som politikere behersker allerbedst: at *sætte grænser* for økonomisk vækst. Med Kyoto-projektet er der således tale om ”succeskriterier” (grænser for energiuledning), hvor målsætningen *kan* opfyldes så længe den politiske vilje er til stede. Det kræver bare at nogle betaler prisen. Og at man ikke ryster på hånden, selv når prisen bliver endda meget høj.

I budgetmæssige termer kan man nu sige, at EU-samarbejdet bygger på tre søjler: Regionalstøtte, landbrugsstøtte samt som den seneste søjle: Kyoto-aftalen. Og i resultatmæssige termer kan de tre søjler – indtil videre – beskrives med ordene arbejdsløshed, nulvækst samt en fejlslagen og yderst betænkelig klimapolitik.

**Simon Espersen** er cand. scient. pol. fra Aarhus Universitet (1991-1997) og konsulent ved Copenhagen



Institute (tidl. MarkedsCentret). Han har tidligere været beskæftiget indenfor analysebranchen samt med public relations & public affairs. I perioden i 1998-2002 var han aktivt medlem af det Radikale Venstre. Som studerende beskæftigede han sig blandt andet med internationale relationer herunder det europæiske samarbejde - samt i forbindelse med et ophold i London med latinamerikanske forhold. Det afsluttende speciale handlede om regionale samarbejdsformer såsom EU, NAFTA, ASEAN samt den latinamerikanske toldunion Mercosur. **OM COPENHAGEN INSTITUTE (TIDL. MARKEDSCENTRET):** Copenhagen Institute er en uafhængig og ikke-partipolitisk tænketank, der skal fungere som en inspirationskilde til nye tanker inden for økonomi og analyser af markedet. Udgangspunktet er respekten for det enkelte individ og muligheden for at løse samfundsmæssige udfordringer på markedsvilkår. Centret blev stiftet 1. august 2003 og er det første af sin art i Danmark. Det modtager ikke offentlig støtte, men drives udelukkende af donationer fra virksomheder, fonde og privatpersoner. Website: [www.coin.dk](http://www.coin.dk)



**Om debatten.** En god introduktion til grundlæggende økonomiske sammenhænge er Henry Hazlitt's bog "Economics in One Lesson", der kan hentes gratis via Internettet <http://www.economicsononelesson.com/>. Copenhagen Institute afholder i øvrigt en introduktion til den østrigske økonomiske skole som Hazlitt's tilhører, i perioden 17.-18. september. Det sker med deltagelse af Prof. Dr. Hans-Hermann Hoppe, University of Nevada, Las Vegas - samt Prof. Dr. Joerg Guido Huelsmann, University of Angers, Frankrig. Hans Hermann-Hoppe underviser endvidere ved Ludwig von Mises Institute [www.mises.org](http://www.mises.org). Program for arrangementet vil kunne hentes via [www.markedscentret.dk](http://www.markedscentret.dk) eller via [tbj@coin.dk](mailto:tbj@coin.dk). Deltagelse i seminaret er gratis.

Forfatterens interesse for klimadebatten og indfaldsvinklen er blandt andet inspireret af **Ian Plimer's** essay: The past is the key to the present: [www.ipa.org.au/files/Review55-1%20The%20past%20is%20the%20key%20to%20the%20present.pdf](http://www.ipa.org.au/files/Review55-1%20The%20past%20is%20the%20key%20to%20the%20present.pdf). Ian Plimer er Professor i Geologi ved University of Melbourne. Han har blandt andet skrevet bogen: "A Short History of Planet Earth". Ian Plimers data på University of Melbournes hjemmeside: <http://www.austehc.unimelb.edu.au/umfs/biogs/UMF5070b.htm>. Han skriver blandt andet i "The Skeptic" et videnskabeligt tidsskrift i Australien: <http://www.skeptics.com.au/journal/index.html>. Artikel af Ian Plimer: <http://www.smh.com.au/news/Opinion/Science-kept-out-by-the-greens-dogma/2005/02/15/1108230007423.html?oneclick=true#>.

En anden og mere fremtrædende skeptiker, der kan nævnes, er amerikanske **S. Fred Singer**, der er præsident ved The Science and Environmental Policy Project. S. Fred Singer har skrevet en række artikler i såvel *Nature* som *Science*. Opmærksomheden henledes blandt andet på S. Fred Singers erklæring overfor Senatskomiteen vedrørende Handel, Videnskab og Transport – om de nuværende klimaforandringer. Her gør Singer blandt andet opmærksom på forskelle mellem globale tendenser og så de regionale, når det gælder temperaturudvikling – eksempelvis at USA ikke har oplevet en overordnet temperaturstigning i løbet af de seneste hundrede år. Singer tilbageviser samtidig her den berygtede "Hockey Stav", der angiveligt viste drastiske temperaturstigninger forbundet med industrialiseringsperioden, men som viste sig at være en konstruktion af flere forskellige data.

<http://www.nationalcenter.org/KyotoSingerTestimony2000.html>. Interview med S. Fred Singer i *Capitalism Magazine: Mastering the Problem of Environmental Quality* <http://capmag.com/article.asp?ID=436>. Se også Fred Singer i "*Science*" - genoptrykt i [www.Junkscience.com](http://www.Junkscience.com). Her giver Singer udtryk for det usandsynlige i at den opvarmning, der er set i det 20. århundrede skulle være menneskeskabt (<http://www.junkscience.com/news2/singer34.htm>)

Andre anerkendte skeptikere står bag **The Heidelberg Appeal**. Blandt andet 72 nobelpristagere har underskrevet denne appel, der gør opmærksom på faren ved en "irrationel ideologi", der har bredt sig i løbet af det 20 århundrede, og som bekæmper industrielle og videnskabelige fremskridt. I appellen gør man blandt andet opmærksom på det forhold, at mennesket altid har påvirket naturen:

*"We contend that a Natural State, sometimes idealized by movements with a tendency to look toward the past, does not exist and has probably never existed since man's first appearance in the biosphere, insofar as humanity has always progressed by increasingly harnessing Nature to its needs and not the reverse."... Apellen afsluttes blandt andet med ordene: "The greatest evils which stalk our Earth are ignorance and oppression, and not Science, Technology, and Industry, whose instruments, when adequately managed, are indispensable tools of a future shaped by Humanity, by itself and for itself, overcoming major problems like overpopulation, starvation and worldwide diseases."*

[http://www.sepp.org/heidelberg\\_appeal.html](http://www.sepp.org/heidelberg_appeal.html)

Se også **The Leipzig Declaration**, hvor man gør opmærksom på omfanget af målsætningen om at stabilisere udledningen af CO<sub>2</sub>: "*Stabilizing atmospheric carbon dioxide -- the announced goal of the Climate Treaty -- would require that fuel use be cut by as much as 60 to 80 percent -- worldwide!*". <http://www.sepp.org/leipzig.html>.

Mest overvældende er måske underskriftsindsamlingen Petition Project, som man kan læse om på Oregon Institute of Science and Medicine <http://www.oism.org/oism/index.htm>, hvor mere end 17.000 videnskabsfolk bakker op om en række data og udtalelser, der stiller sig skeptisk overfor det meningsfulde ved at begrænse den menneskelige udledning af CO<sub>2</sub>. Man gør her opmærksom på en række positive konsekvenser ved denne adfærd - for såvel plante som dyreliv. *Global Warming Petition - Research Review of Global Warming Evidence* <http://www.oism.org/oism/s32p31.htm>.

Kilder:

- EU's paper: Winning the battle against global climate change  
[http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005\\_0035en01.pdf](http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0035en01.pdf)
- The PALEOMAP Project. Et prisvindende site, der dokumenterer de klimatiske og geologiske forandringer der har fundet sted de seneste 1100 millioner år.  
<http://www.scotese.com/climate.htm>
- Interview med blandt andet Putins rådgiver Andrei Illiaronov: *Europe to Russia: Ratify Kyoto or Else - Denial of Admission to WTO May be Last-Minute Threat Before Russian Decision*. Written By: James M. Taylor Published In: Environment News. Publication Date: June 1, 2004 Publisher: The Heartland Institute. -  
<http://www.heartland.org/Article.cfm?artId=14997>
- Underskriftsappel på Oregon Institute of Science and Medicine fra omkring 17.000 videnskabsfolk:  
<http://www.oism.org/pproject/s33p36.htm>
- EU's egen introduktion til Kyoto-protokollen. "1) MÅL. Bekæmpelse af klimaændringer via en international foranstaltning til nedbringelse af visse drivhusgasser, som er årsag til den globale opvarmning." -  
<http://www.eu.int/scadplus/leg/da/lvb/l28060.htm>
- Ian Plimers essay om klimahistoriens drivhus og frysehus-perioder: *The past is the key to the present*. -  
<http://www.ipa.org.au/files/Review55-1%20The%20past%20is%20the%20key%20to%20the%20present.pdf>
- S. Fred Singer i "Nature": <http://www.his.com/~sepp/ipcccont/natltr.htm>
- The Kyoto Protocol and the Carbon Tax: The Costly Politics of Global Environmentalism, Part 4 of 4 by Fred Singer (April 24, 2000): <http://capmag.com/articlePrint.asp?ID=365>
- Udgave af *Nature* med Singer bidrag: <http://www.nature.com/nature/journal/v409/n6818/index.html>
- Full Text : Singer; et al., Global Warming: An Insignificant Trend?, *Science* 2001 292: 1063-1064:  
<http://www.sciencemag.org/cgi/content/full/292/5519/1063b>
- Kyoto Protocol Danger to the White House, By S. Fred Singer  
<http://www.eco.freedom.org/el/20050301/singer.shtml>
- S. Fred Singer Bio: [http://en.wikipedia.org/wiki/S.\\_Fred\\_Singer](http://en.wikipedia.org/wiki/S._Fred_Singer)
- The Kyoto Protocol: A Post-Mortem, By S. Fred Singer:  
<http://www.thenewatlantis.com/archive/4/singer.htm>.
- Oversigt over artikler skrevet i *Nature* kan findes via <http://www.nature.com/index.html>
- Præsentation af S. Fred Singer på SEPP's hjemmeside: <http://www.sepp.org/bios/singer/biosfs.html>.
- Oversigt over artikler og kommentarer forfattet af S. Fred Singer og andre tilknyttet SEPP:  
<http://www.sepp.org/artcomm.html>.
- S. Fred Singer's *10 things to know about climate change*:  
<http://www.objectivescience.com/articles/tenthingsclimate.htm>

J

